

Fornybart på naturens premisser:

Hvordan finne de gode energiprojektene?

Ny fornybar energiproduksjon må ta utgangspunkt i nasjonal målsetning om lavest mulig miljø- og samfunnskostnad per ny produsert kWh. Likevel er det vanskelig å finne spor av en slik prioritering i dagens konsesjonsbehandling. Flere av dagens vind- og vannkraftverk er gitt konsesjon til tross for svært høye miljø- og samfunnskostnader og relativt lite bidrag med ny fornybar energiproduksjon. Men hvor store naturkonsekvenser er for store, og hvor går skillet mellom et «ja» og «nei»- prosjekt?

Gjennom å foreslå nye og tydelige kriterier ønsker WWF å bidra til at norsk fornybarsatsing spiller på lag med naturen. Bakgrunnen for forslagene er at myndighetene og den bredere offentligheten vet stadig mer om naturen: Det blir stadig bedre kartlagt hvilke arter som lever hvor, hvilke naturtyper som finnes i et område, hvor det finnes spesielle biologiske verdier, viktige friluftsområder og så videre. Forslaget til miljøkriterier for energiutbygging handler om å ta denne kunnskapen i bruk for å hindre, eller i hvert fall begrense, konflikter mellom utbygging og viktige naturverdier.

Nedenfor er WWFs forslag til nye kjøreregler når naturkonsekvensene skal vurderes.

Disse miljøkriteriene mener vi må ligge til grunn:

- Store konsekvenser for internasjonale og nasjonale naturverdier må ikke tillates. Dette gjelder: verneområder, prioriterte arter, utvalgte naturtyper, ansvarsarter, nasjonalt viktige bestander av rødlistede arter, naturtyper av nasjonal verdi (A), nasjonalt viktige friluftslivsområder og utvalgte kulturlandskap.
- Store konsekvenser for regionale naturverdier kan tillates dersom det stilles krav om alternativ lokalisering, prosjektjusteringer og god oppfølging både i anleggs- og driftsfasen, slik at skadeomfanget blir minst mulig.
- Store konsekvenser for lokale naturverdier kan tillates under forutsetting av at det iverksettes avbøtende tiltak (f.eks. sikring av erstatningsareal).

I tillegg bør det være en hovedregel ved konsesjonsbehandling av nye energiprojekter at det ikke gis konsesjon til prosjekter som innebærer en betydelig reduksjon av inngrepsfrie naturområder med stor verdi (villmarkspregede områder, sammenhengende inngrepsfrie områder fra fjord til fjell, inngrepsfrie områder i regioner der slike områder er sjeldne).

Hva bør beskyttes?

Verneområder

Nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater, marine verneområder, områder med biotopvern, områder med internasjonal vernestatus og områder med andre typer vern etter den tidligere naturvernloven.

Prioriterte arter

Dette er arter som skal tas spesielt godt vare på og som har fått hver sin forskrift etter naturmangfoldloven. 13 arter er plukket ut til nå: Fjellrev (pattedyr), dverggås og svarthalespove (fugler), elvesandjeger, eremitt og klippeblåvinge (insekter), dragehode, honningblom, rød skogfrue, svartkurle, skredmjelt, dvergålegras og trøndertorvmose (planter). Blant disse kan for eksempel hensynet til elvesandjeger komme i konflikt med ønsker om å bygge ut vannkraft, siden elvesandjegeren er avhengig av kraftige flommer som holder elvebreddene fri for vegetasjon. WWF forventer at mange flere arter kommer inn på listen over prioriterte arter.

Utvalgte naturtyper

Det skal tas særskilte hensyn til utvalgte naturtyper. Seks naturtyper er valgt ut til nå: Slåttemark, slåttemyr, kalksjøer, kalklindeskoger, hule eiker og kystlynghei. Av disse kan for eksempel kystlynghei forekomme i områder som er aktuelle for vindkraft.

Ansvarsarter

Ansvarsarter er arter hvor minst 25 prosent av den europeiske bestanden lever i Norge. Her har vi et ekstra ansvar for å sikre at artene overlever. Noen eksempler: Havørn, fjellvåk, jaktfalk, jordugle, lunde, villrein, jerv, villaks og elvemusling. Flere av fugleartene kan komme i konflikt med vindkraft. Det samme kan villrein og jerv. Laksen og elvemuslingen kan berøres av vannkraft. Flere plantearter på listen er avhengig av flom, og kan dermed komme i faresonen ved vannkraftutbygginger.

Rødlistede arter

Norge har en rødliste over arter som kan ha risiko for å dø ut fra Norge. Det er mange arter på listen, og risikoen er ikke like stor for alle. WWFs forslag er at man må unngå alvorlige konsekvenser for nasjonalt viktige bestander av rødlistede arter.

Naturtyper av nasjonal verdi (A)

Kommunene skal ha gjennomført kartlegging av naturtyper av nasjonal verdi. Dette kan for eksempel gjelde elvedeltaer, rikmyrer og gammel edelløvskog. I kartleggingen får det enkelte området en «karakter» ut fra størrelse og kvalitet. WWFs forslag er at naturtyper av nasjonal verdi (karakteren A) alltid skal beskyttes mot alvorlige konsekvenser av energiutbygging.

Nasjonalt viktige friluftsområder

Kunnskapen om viktige områder for friluftsliv blir stadig bedre. Akkurat nå foregår en kartlegging av friluftsområder i kommunene. [Noen av disse friluftsområdene](#) er sikret av staten. WWF mener alle nasjonalt viktige områder for friluftsliv må beskyttes mot alvorlige konsekvenser av energiutbygging.

Nasjonalt viktige kulturlandskap

Hvert fylke har nå ett eller flere utvalgte kulturlandskap av spesielt stor verdi. Alle disse nasjonalt viktige kulturlandskapene må være beskyttet mot alvorlige konsekvenser av energiutbygging.